

OPERABALET MARIBOR

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
SLOVENE NATIONAL THEATRE

1. koncert

SIMFONIČNEGA CIKLA

Ob 150-letnici rojstva Clauda Debussyja

Simfonični orkester SNG Maribor
Dirigent **Benjamin Pionnier**

Solistka
Dubravka Tomšič Srebotnjak, klavir

Ženski zbor Opere SNG Maribor
Zborovodkinja **Zsuzsa Budavari-Novak**

foto S. Campbell

PROGRAM

Claude Debussy

**Suita Bergamasque – Prélude, Menuet,
Clair de lune, Passepiéd**

Claude Debussy

**Preludij k favnovemu popoldnevu,
simfonična pesnitev**

Claude Debussy

Nokturni – Nuages, Fêtes, Sirènes

*****

Sergej Rahmaninov

**Koncert za klavir in orkester št. 2 v c-molu, op. 18 –
Moderato, Adagio sostenuto, Allegro scherzando**

13. septembra 2012 ob 19.30
v Veliki dvorani SNG Maribor

INVESTIRANJE V KULTURNI JUTRI
INVESTING IN A CULTURAL TOMORROW

Nova KBM

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR

www.sng-mb.si

Kritika razstave

Marko Jakše: Parazol (levo), Krik (desno) (Kaja Kraner)

Praporji premirja

Samostojna razstava slik
Marka Jakšeta v Salonu
2012

KAJA KRANER

Marko Jakše je na slovensko umetniško sceno stopil v začetku 90-ih, ko se je začela vzpostavljati koncepcija sodobne umetnosti, ki, vsaj načeloma in sploh v začetni fazi, ni bila najbolj naklonjena tradicionalnim likovnim medijem. Jakšetovo umetniško pozicijo v obliki izbire tradicionalnega slikarskega medija je ravno zato potrebno misliti kontekstualno, kot ozaveščeno, in ne povsem spontano, sploh pa avtorsko izbiro. Ravno na to pozicijo se tudi lepijo številne interpretacije umetnikovega opusa, ki se mestoma že razraščajo v specifično ideologijo umetnikovega ustvarjalnega postopka in individualne avtorske specifične. Jakšetova umetniška pozicija je temu ustrezno označena kot povsem samosvoja in v nobenem primeru ne predstavlja nekakšne zakasnele verzije nadrealizma, torej v neki fazi zgodovine umetnosti povsem modne pozicije postmodernističnih neo-izmov.

Omenjena specifična ideologija ustvarjalnega postopka, katere se pogosto poslužujejo umetnikovi interpreti, je močno navdahnjena z njegovo narativizirano biografijo. Vsega vrveža "civilizacije" naveličani (t. j. v prestolnici živeči) umetnik, se odloči umakniti v samoto narave, ter nato nekakšne umetniške usedline te/te isti "civilizaciji" občasno (praviloma nekje na vsaki dve leti) ponudi kot zrcalo. Ravno zaradi umetnikove (fizične) distanciranosti, lahko "civilizaciji" ponudi kritično podobo, razkriva njene globoke travmatske razsežnosti, potlačene

grozote, zakrite strahove, in drugo kramo iz globin (kolektivnega) nezavednega. V tem kontekstu je tudi mogoče razumeti avtorjevo vztrajno zatrjevanje, da - četudi mnogi tako predvidevajo - sam dejansko ne upodablja nikakršnih (lastnih) sanjskih ali fantazijskih podob.

Slike v svoji asociativni razprtosti tudi na pričujoči razstavi naslovljeni Praporji premirja interpretu nudijo neštete kreativne možnosti, katere naslovitve pogosto zgolj še potencirajo. Tokrat kompleksno motiviko, ki je zraven umetnostnozgodovinskih referenc kot vedno polna tudi referenc na lastno preteklo produkcijo, morda ne odlikuje toliko značilna izostrena dodelanost, temveč nekakšna zabrisanost, kar je v veliko primerov posledica izbrane slikovne podlage. Slikovna podlaga na sploh pogosto sili v ospredje, ter izpostavlja kontrast, nihanje med iluzionistično globino in likovno površino (ta aspekt je priveden do skrajnosti na slikah, ki uokvirjata delo Krik).

*Nobene druge
filozofije. Zgolj
umetnikova lastna
iluzija, da se je
svobodno odločil*

Jakšetovo najnovejšo produkcijo bi bilo vsekakor smiselno primerjati z pregledom mlade slovenske in francoske slikarske produkcije, ki je bila na ogled do 9. septembra v Umetnostni galeriji Maribor. Na prvo žogo gre namreč za zelo podoben pristop, ki seveda ni vezan izključno na golo vizualno pojavnost (različica t. i. popularnega likovnega realizma, apropiativnost itd.). Podobnost tiči drugje, v sorodnem konglomeratu distance do lastne (avtorske, izjavljalne) pozicije, svobodnem črpanju iz prisvajanju in transformaciji raznoliškega podobja, ki se izteka v specifično zlovesče fantastično mešanico. Primerjava je zanimiva, ker gre za generacijsko različne avtorje, ob čemer (sicer ob zmernem nezaupanju v reprezentacijske vrednosti umetnosti) vendarle predpostavljamo, da umetnina zrcali aktualne družbene, kulturne, politične itd. okoliščine, ker je s temi pač omejena. Težko je sicer avtorjev opus celostno zajeti, četudi ni doživljal kakšnih radikalnih prelomov, pa vendarle je mogoče reči, da se Jakše ni toliko spremenil, kot se je spremenila aktualna mlada slikarska produkcija, s katero sta si v tem trenutku dokaj blizu.

Če mu številni interpreti (izhajajoč iz tradicionalne umetnostnozgodovinske predpostavke svobodnega individuuma) podtikajo klasične junaško umetniške pozicije, pa je iz njegovih lastnih besed o ustvarjalnih metodah in postopkih mogoče razbrati predvsem nekakšen ultimativni fatalizem, ki ga žene dolžnost. Vdanost v odločitev za sliko, o sliki in z sliko, ki predpostavlja in vzpostavlja avtomatizirano ustvarjalno kontinuiteto. Nobene druge filozofije. Zgolj umetnikova lastna iluzija, da se je dejansko svobodno odločil.

V Križankah Evripidova in Pandurjeva Medeja

V Plečnikovih Križankah je bila sinoči v okviru Festivala Ljubljana na sporedu Evripidova Medeja v režiji **Tomaža Pandurja**. Predstavo je uprizorilo gledališče HNK Zagreb z **Almo Prica** v naslovni vlogi. Medeja, ki je svetovno premiero doživela na zadnjih Dubrovniških poletnih igradah, bo v Ljubljani na ogled še v sredo in četrtek.

Pandur predstavo označuje kot prelomnico pri svojem ustvarjanju oziroma kot vračanje k velikim temam. Predstava je nastala iz potrebe, da Evripid današnjemu občinstvu spregovori še močneje, kot je svojim sodobnikom. Predstava v an-

tični Grčiji sprva ni doživela velikega uspeha, toda njen mit je preživel vse do danes. Tega želi Pandur zdaj tudi s pomočjo novih tehnik predstaviti v t.i. gledališču nove dobe.

Glavno vlogo je Pandur dodelil Almi Prica. Ta je prepričana, da je Medeja v osnovi vodila ljubezen, ki pa je bila brezkompromisna in radikalna. Ko je izgubila ljubljeno osebo, so jo nehali zanimati tako božji kot človeški zakoni.

Za prevod Evripidovega besedila je poskrbela hrvaška dramaturginja **Lada Kaštelan**, priredbo po Evripidu je pripravil **Darko Lukić**, scenarij

podpisujeta **Tomaž** in **Livija Pandur**, ki je tudi dramaturginja predstave. Ob predstavi je zapisala: "Obstajajo velike zgodovine narodov in držav. Toda nenapisana zgodovina brezdomcev in izseljencev, potnikov in pregnancev je večja od vseh skupaj. Ves hrup te zgodovine je sestavljen iz njihovih tišin. V tej tišini, danes, tri tisoč let po tem, ko se je Jazon izkrcal na peščeni obali Kolhide, se Medeja v svojem izgnanstvu poskuša spomniti nekaterih besed, obrazov in delov zgodbe. Medeja je barbarka, ki je drzno izzvala vse svete in velike ideje Grkov." (sta)